

Budapestre vonatkozó újságcikkek		Oszályozás	
Szerző:	M. G. F.	Tárgy	792
Cím:	Álom a színpadon.	Hely	
Forrás:	Népművelés	Idő	"1970"
		Személy	
		Helyszám	
		(Hely)	
		(Idő)	
		(Köt. v. füz.)	
		(Oldal)	

ÁLOM A SZÍNPADON

Gyakorlott színház- és mozilátogatók tudják, hogy amikor a Játéktér sötétülni kezd, halhalkan zene eszenül valahonnan, láthatatlan forrásból és a színész két könyökere borul az asztalnál vagy feje le-lecsuklik, mert nem bír megküzdeni a rátörő álomsággal: ilyenkor kezdődik az álombetét, innenlől kezdve nem a valóságot, hanem annak álomba transzponált mását látják. Az ébrenlét és az álmodás színpadi és moziábrázolása élesen különvált mindig: túllön át mutatott lágy képek, fénypásmakkal telepötytyözött látomások voltak ezek többnyire, a visszahangosítottan szóló akusztikai térben. S talán Visconti volt az első, aki a *Fehér éjszakák* esetében elég felnőttnak és a konvenciókban gyakorlottnak tekintette a nézőket, hogy egybemossa az álomképet és az ébrenlétet, hogy ettől kezdve ne a kategorikus szétválasztás legyen a rendezők legfőbb gondja, hanem a valóságnak és az álomnak különös összeolvasztása.

Most Marton Endre kezeli az álom főlényes biztonsággal a Nemzeti Színház színpadán. Varga Mátyással szük és sötét valóságot terveztetett és Kálmán Györggyel nyugtalan-mozgékony Rolfe-t játszat el, hogy amikor eltendül ez a nyomorgó és elnyomott, nagyratörő és szárnyszerűtett albérlő az ábrándozás és az álomlátás világába, akkor hirtelen kitáruljon a szín: kemény fényesség töltse ki a teret és a vatikáni biborszínek, aranyak, feketék, s fehér karingek és a háttérben a szixtusi kápolna falfestményeinek vetített másolata lássék. Rolfe képelete szétfeszíti a fekete háttérrel és kitágítja maga körül a világot, azt a világot, amely csakis álomban tud kényelmessé tágulni körülötte.

Rolfe VII. Hadriánánál álmodja magát Peter Luke elegáns színpadi játékában, amelynek egy karriertörténet húzódik meg a legalján, és ez hajtja feszültséggel a cselekményt, amit azután ugyanolyan izgalommal figyelünk, mint a *Pygmalionban* Elisa Doolittle hercegnővé válását.

Marton Endre azonban nem elégedett meg egy igen szórakoztató és színes előadással, még akkor sem, ha ezt módfelett elegánsan és világosan tudja megrendezni (beleértve természetesen a darab szükségszerű talányosságát), még azzal sem érte be, hogy egyik kedvenc színészének, Kálmán Györgynek, régóta várt sze-

repalkalmat nyújtson. Marton a hatalomra került kisember történetével a jól megszervezett hatalomról akart beszélni, amely ugyanúgy működik tovább, akár ki is kerül a vezető helyre, s a kisemberről, a nem vezetésre temetről is szólni akart, akit nem ront meg a kezébe kapott hatalom, továbbra is természetesen viselkedik, míg csak utána nem nyúl a rosszindulat és az utcsarki haszonleső, irigy pletyka.

Kálmán György sokszínű és jelentős alakításáról már részletesebben írtunk egyik előző számunkban. Most két, kissé mostohán kezelt színésznőről szólunk. Zolnay Zsuzsa és Csernus Mariann sikere azt bizonyítja, hogy a szereposztási sablonnal való merész szakítás és a színészek igazi egyéniségének mérlegelése jelentős eredményeket hozhat. Zolnay is, Csernus is mindeddig igazi sikert úgynevezett karakterszerepben értek el: mindkét színésznőnek nem a tragikus-komoly vénája az erős, hanem komikus-szatirikus képességei kínálnak eredetit és egyént. Csernus a *Tisztújításban*, Zolnay pedig már az *Irkutszki történetben* — ugyancsak Marton rendezésében — és egy Coward-vígjátékban bizonyította be, milyen mély jellemző erejű komika.

Avar István, aki sokáig hajlamos volt a szürkeségre, most szerepről szerepre nagyszerűbb művészek mutatkozik. Játékában erő és gúny, erkölcsi tartás és okosság van, s mindezt a legegyszerűbb színészi eszközökkel valósítja meg. Kállai Ferenc is, Agárdi Gábor is egy kissé túlszínezi alakítását. Mindkét szerepformálás jó művészi munka: talán ha maskzban és hangmászkirozásban egy kissé „levennének” belőle, jobban simulnának az együttesbe, amelynek tagjai (Gellay Kornél, Velenczey István, Csurka László, Bodonyi Béla, Szél Richárd, Gáti József és Szersén Gyula) kifogástalanul vesznek részt a pompás előadásban.

M. G. F.